

ВІДГУК

**офіційного опонента – доктора політичних наук, професора
Малиновського Валентина Ярославовича на дисертаційну роботу Козюпи
Олени Адамівни «Інституалізація процесів комунікації органів місцевого
самоврядування в Україні в умовах реформи децентралізації», подану на
здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук за спеціальністю
23.00.02 – політичні інститути та процеси**

Актуальність теми дослідження

У результаті реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади (реформа децентралізації) зазнала суттєвих змін комунікація між органами місцевого самоврядування та іншими суб'єктами суспільно-політичних відносин: державними органами, інституціями громадянського суспільства, громадянами. Зважаючи на це, дослідження комунікативної діяльності органів місцевого самоврядування в Україні є актуальним завданням, що стоїть перед політичною наукою. Особливу наукову цінність викликає проблематика вдосконалення форм та інструментів цієї діяльності в умовах російсько-української війни, яка ще не отримала достатнього наукового опрацювання.

Зважаючи на сказане можна констатувати, що тема дисертаційного дослідження Козюпи О. А., поставлені мета і завдання є актуальними, відповідають викликам сучасного етапу еволюції місцевого самоврядування, оскільки стосуються низки ключових питань діяльності органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб в умовах реформи децентралізації.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна

Наукові положення, розроблені методичні підходи та рекомендації, що містяться у дисертації, є обґрунтованими. Виконане дослідження ґрунтується на широкому аналізі наукових праць вітчизняних і зарубіжних авторів, застосуванні загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. Основні положення, які містять наукову новизну, базуються на чинних законодавчих та нормативно-правових актах, документах органів місцевого самоврядування, зокрема Волинської обласної ради.

Обґрунтованість результатів підтверджується використанням сучасних методів дослідження: інституційного, структурно-функціонального, процесуального аналізу, соціокультурного, аналізу та синтезу, проблемно-хронологічного, класифікаційного, case study, що базуються на принципах об'єктивності, системності, комплексності організації наукового процесу. Такий підхід дав можливість достатньою мірою досягти поставленої у дисертації мети.

Структура дисертаційної роботи, що складається з трьох розділів, визначається її метою і спрямована на вирішення поставлених у роботі завдань відповідно до логіки їх взаємозв'язку. Кількість завдань є цілком достатньою для досягнення мети. Розв'язання кожного поставленого завдання отримало науковий результат різного ступеня новизни: уперше, поглиблено, набуло подальшого розвитку.

У першому розділі «Теоретико-методологічні засади дослідження» здійснено аналіз концептуальних засад комунікації як суспільного явища, розкрито методологію дослідження процесів інституалізації суб'єктів комунікації в умовах децентралізації, а також з'ясовано рівень висвітлення тематики дослідження в науковій літературі. На основі здійсненого аналізу наукової літератури, авторка робить висновок, що теоретичне осмислення таких феноменів як комунікація, місцеве самоврядування, децентралізація висвітлені в науковій літературі достатньою мірою. Натомість, залишаються поза увагою науковців аналіз форм комунікативних практик органів місцевого самоврядування регіонального рівня в умовах реформи децентралізації та російсько-української війни.

У другому розділі «Нормативно-правова база та інституційна структура процесів комунікації органів публічної влади в Україні» здійснено аналіз законодавчої та нормативно-правової бази комунікативної діяльності органів публічної влади, зокрема інституційної структури цієї діяльності Волинської обласної ради. Здобувачка зазначає, що збройна агресія РФ спонукала до прийняття низки законодавчих та нормативно-правових актів, спрямованих на регламентацію життєдіяльності суспільства в умовах війни, допомоги особам, які постраждали внаслідок дій російських окупантів, організацію допомоги Збройним Силам України. Особливу роль у цій діяльності Волинської обласної ради відіграє регламент, який не лише визначає її інституційну структуру, а й забезпечує надійну та ефективну комунікацію з громадянами. Наявність розгалуженої структури, форм та механізмів комунікації обласної ради з суб'єктами суспільно-політичних відносин дає змогу своєчасно реагувати на виклики, вирішувати складні проблеми та завдання, максимально оптимізувати роботу органів публічної влади регіону в багатьох сферах, забезпечувати економічну та суспільно-політичну стабільність у Волинській області.

У третьому розділі «Реалізація механізмів комунікації Волинської обласної ради в умовах збройної агресії РФ проти України» висвітлено практичну реалізацію механізмів комунікації Волинської обласної ради із суб'єктами суспільних відносин в умовах російсько-української війни, що частково збіглася в часі з реформою децентралізації. Наголошується, що в цих умовах комунікація

здійснюється за декількома основними напрямками: активізація діяльності обласної ради з питань координації роботи органів місцевого самоврядування; участь депутатського корпусу ради в організації опору російським агресорам; комунікація депутатського корпусу з волонтерським рухом; поглиблення співпраці з європейськими партнерами тощо. Поряд з традиційними формами та механізмами комунікації, Волинська обласна рада сприяла створенню та організації ефективної роботи нових інститутів, програм і проектів, повноцінному функціонуванню економіки, соціальної та культурної сфер регіону.

У загальних висновках представлено та охарактеризовано результати здійсненого дослідження, обґрунтовано сутність питань, які досліджувалися. Зокрема наголошено, що канали, форми, механізми, процедури комунікації Волинської обласної ради з громадськістю та іншими суб'єктами суспільно-політичних відносин характеризується різноманітністю форм і напрямів. Повномасштабна агресія РФ проти України внесла суттєві корективи до діяльності представницького органу місцевого самоврядування низку нових пріоритетів та напрямів діяльності, котрі пов'язані із захистом Батьківщини, підтримкою військових, вимушено переселених осіб, що спонукало до створення відповідних інституційних форм комунікації.

Список використаних джерел, а також посилання на них у тексті дисертації здійснено з дотриманням вимог.

Основні наукові результати дисертації

Детальний аналіз матеріалів дисертаційної роботи та наукових публікацій автора підтверджує досягнення поставленої мети – аналіз та систематизація процесів розвитку інституційної структури, форм і механізмів комунікації органів місцевого самоврядування з громадянами та іншими суб'єктами суспільно-політичних відносин в умовах реформи децентралізації в Україні на прикладі Волинської обласної ради. Це дало можливість розробити та обґрунтувати науково-методичні підходи та практичні рекомендації щодо вдосконалення механізмів комунікації органів місцевого самоврядування в складних умовах сьогодення.

Основні наукові результати полягають у такому:

– уперше доведено, що комунікація Волинської обласної ради загалом відповідає вимогам ЄС, Європейської хартії місцевого самоврядування; систематизовано форми, канали та механізми комунікації Волинської обласної ради з громадськістю, суб'єктами публічних відносин, інституціями громадянського суспільства в умовах реформи децентралізації та російсько-української війни; доведено, що зміна форм діяльності депутатів, що спрямована на захист України, еволюціонувала від форм звернень до світової спільноти,

органів державної влади, в яких засуджувалися дії російських окупантів, перегляду бюджету області, до організації практичної допомоги ЗСУ на фронті та в тилу;

– поглиблено знання щодо форм взаємодії органів місцевого самоврядування, державних установ та організацій, інституцій громадянського суспільства в реалізації політики регіонального розвитку; усвідомлення перспектив подальшого реформування місцевого самоврядування і територіальної організації влади;

– набули подальшого розвитку дослідження інституційних форм координації діяльності публічної влади та суспільства в контексті підтримки та заохочення громадської ініціативи і творчості, спрямованих на організацію допомоги військовим та особам, які постраждали внаслідок війни; діяльності органів публічної влади Волинської області у сфері налагодження конструктивної співпраці з європейськими партнерами, реалізації міжнародних програм, проектів і платформ тощо.

Достовірність результатів, повнота відображення висновків пропозицій дисертації в опублікованих автором роботах

Наукові положення, висновки й рекомендації, сформульовані у дисертації, є достовірними. Достовірність забезпечена відповідним обсягом наукових джерел, дотичних прямо чи опосередковано до проблематики дослідження, використанням значного обсягу матеріалів у сфері комунікаційної діяльності Волинської обласної ради. Висновки дисертації і основні пропозиції, що відображені у відповідних елементах наукової новизни, повною мірою та з достатньою аргументованістю знайшли відображення у п'ятьох статтях у фахових виданнях України (із них 1 – у співавторстві), внесених до міжнародних наукометричних баз та дев'ять тез у матеріалах конференцій (із них 1 – у співавторстві), що додатково відображають результати дослідження.

Вимоги пп. 2.2. Наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 17.10.2012 р. № 1112 «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» зі змінами від 03.12.2012 р. і 21.03.2013 р. щодо кількості наукових публікацій, які розкривають основний зміст дисертації у спеціалізованих виданнях, дисертанткою виконано. Наукові результати, що викладені у дисертації та публікаціях, одержані нею самостійно та повною мірою відображають основні результати та наукову новизну дослідження. Кількість, обсяг і якість друкованих праць надають здобувачці право публічного захисту дисертації.

Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертація має традиційну для таких робіт структуру: анотацію, зміст, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки. Робота виконана в науковому стилі, її зміст викладено в чіткій логічній послідовності. Оформлення дисертації відповідає вимогам Наказу МОН України «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» від 12.01.2017 р. № 40 зі змінами від 31.05.2019 р.

Академічна доброчесність

Ознак порушення авторкою академічної доброчесності, зокрема випадків оприлюднення, частково або повністю, наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення їх авторства не виявлено.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Оцінюючи в цілому позитивно та визнаючи достатньо високий рівень розробки теоретичних положень та методичних підходів, практичних рекомендацій, обґрунтованість наукових висновків та пропозицій, необхідно зазначити, що окремі положення викликають дискусію:

1. У підрозділі 1.1. на основі аналізу основних теоретичних підходів до поняття «комунікація», виокремлення напрямів та підходів пояснення його сутності, доцільно було сформулювати авторське трактування цього поняття, що б конкретизувало поле дослідження цієї діяльності у практиці органів місцевого самоврядування.

2. У роботі недостатня увага приділена використанню окремих наукових методів, зокрема компаративного, який міг суттєво посилити аргументацію дослідження. Наприклад, порівняння комунікативної діяльності Волинської обласної ради до початку повномасштабного вторгнення рашистів і в період війни, а також з діяльністю у цій сфері представницького органу попередніх скликань. Також доцільним було б порівняння комунікативної діяльності Волинської обласної ради з іншими представницькими органами місцевого самоврядування, що дало б більш повну картину цієї важливої сфери діяльності в ширшому контексті у системі місцевого самоврядування.

3. Застосування методу критичного аналізу дало б можливість підтвердити або спростувати правильність авторських висновків. Наприклад, застосування цього методу під час висвітлення існуючої законодавчої та нормативно-правової бази комунікації органів публічної влади в умовах реформи децентралізації (підрозділ 2.1) дало б можливість виявити прогалини та інші недоліки законодавчого характеру і на цій основі сформулювати пропозиції щодо їх усунення.

4. У другому розділі зазначається, що «основними формами комунікації є: діяльність постійних комісій ради; виконання регіональних програм та проектів; прийняття регуляторних актів; звернення обласної ради до вищих та центральних органів влади; запити депутатів обласної ради; діяльність консультативно-дорадчих органів ради (тематичних/тимчасових комісій та рад); звернення громадян; робочі зустрічі депутатів з громадськістю на місцях; комунікація з представниками міжнародних організацій, установ та бізнесу тощо». При цьому варто було ширше висвітлити в цій діяльності роль таких ефективних інструментів комунікації як офіційний веб-сайт Волинської обласної ради (<https://new.volynrada.gov.ua/>), співпраця зі ЗМІ, висвітлення діяльності обласної ради в мас-медіа, соціальних мережах тощо.

5. У дисертації доцільно було б проаналізувати як вплинуло на комунікаційну діяльність органів місцевого самоврядування звуження повноважень органів місцевого самоврядування у період дії воєнного стану та взаємовідносини у цьому зв'язку Волинської обласної ради з Волинською обласною військовою адміністрацією, до якої відійшла частина повноважень місцевого самоврядування.

6. У третьому розділі «Реалізація механізмів комунікації Волинської обласної ради в умовах збройної агресії РФ проти України» доцільно було б сформулювати конкретні пропозиції законодавчого характеру, прийняття яких сприятиме оптимізації комунікативної діяльності органів місцевого самоврядування; запропонувати конкретні підходи щодо модернізації існуючих механізмів комунікації в у рамках завершального етапу реформи децентралізації; окреслити пріоритети здійснення органами місцевого самоврядування комунікативної діяльності на сучасному етапі реформування місцевого самоврядування, що передбачає прийняття нових законів та внесення поправок до діючих, а також сформулювати напрями подальших досліджень з цієї тематики.

7. У дисертації зустрічаються мовні та стилістичні помилки, стилістичні невдалі конструкції та словосполучення, є певні неточності в оформленні списку використаних джерел.

Зазначені недоліки суттєво не впливають на загальну високу оцінку дисертації. У цілому вона є завершеною працею, ґрунтовним, самостійним дослідженням, виконаним на належному науковому рівні, в якій отримані нові науково обґрунтовані теоретико-методологічні результати, що в сукупності є суттєвими для розвитку політичної теорії.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Козюпи Олени Адамівни «Інституалізація процесів комунікації органів місцевого самоврядування в Україні в умовах реформи децентралізації», подана на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук, є завершеною науковою працею. Дисертація містить наукову новизну та практична цінність. В дисертації відсутні порушення академічної доброчесності.

Структура та зміст дистанційної роботи повною мірою розкриває тему наукового дослідження та відповідає заявленій спеціальності. Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» від 12.01.2017 р. № 40, постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» від 24.07.2013 р. № 567 зі змінами (постанова КМУ № 656 від 19.08.2015 р.), а її автор – Козюпа Олена Адамівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата політичних наук за спеціальністю 23.00.02 – політичні інститути та процеси.

Офіційний опонент:

доктор політичних наук, професор,
професор кафедри соціогуманітарних
технологій Луцького національного
технічного університету

В. Я. Малиновський

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ:
Учений секретар
ЛУЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
професор Алла ЗЕМКО

